

Příkaz k zatčení osoby neschopné pro zdravotní omezení chápat význam trestního řízení byl odůvodněný pouze neznámým pobytem. Ústavní soud jej proto zrušil

26.7.2023 - | Ústavní soud ČR

Ústavní soud, Brno, TZ 57/2023

I. senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Jaromír Jirsa) zrušil příkaz k zatčení Okresního soudu v Mostě ze dne 6. 2. 2023, č. j. 42 Nt 27001/2022-10, kterým bylo porušeno právo stěžovatelky na osobní svobodu zakotvené v článku 8 odst. 1, 2 a 4 Listiny základních práv a svobod.

Proti stěžovatelce zahájila policie dne 19. 8. 2021 úkony trestního řízení pro podezření ze spáchání přečinu obecného ohrožení. Na základě znaleckého posudku policejní orgán věc usnesením ze dne 13. 7. 2022 odložil, neboť duševní onemocnění stěžovatelky jí znemožňuje chápat význam trestního řízení. Dne 13. 12. 2022 podal státní zástupce návrh na uložení ochranného léčení stěžovatelce a dne 3. 1. 2023 nařídil okresní soud veřejné zasedání, k němuž stěžovatelku předvolal. Stěžovatelka v té době pobývala u dcery v zahraničí a předvolání jí nebylo doručeno. Policejní orgán stěžovatelku telefonicky kontaktoval, zjistil místo jejího pobytu i její záměr vrátit se do České republiky v březnu 2023. Po seznámení se s těmito poznatky vydal Okresní soud v Mostě příkaz k zatčení, který odůvodnil neznámým pobytem stěžovatelky a nemožností doručit jí předvolání. Stěžovatelka majíc poznatek o nařízeném jednání se vrátila do České republiky již dne 20. 2. 2023, kde byla po příletu zadržena a umístěna do cely předběžného zadržení. Následující den byla předvedena před soudce okresního soudu, bylo jí předáno předvolání, požádala o ustanovení obhájce a následně byla propuštěna. Veřejného zasedání dne 27. 2. 2023 se stěžovatelka osobně nezúčastnila (byla zastoupena pouze ustanovenou obhájkyň, neboť zvolenému zástupci soud účast neumožnil) a okresní soud zde stěžovatelce uložil ochranné ambulantní léčení.

Ústavní soud stížnosti stěžovatelky vyhověl a příkaz k zatčení zrušil pro jeho nezákonnost a protiústavnost a rovněž odůvodnění příkazu bylo zcela nedostatečné. Obecně sice Ústavní soud připustil obtíže s doručováním do ciziny, zdůvodnění postupu soudu nutností konat rychle ale nelze přijmout za situace, kdy uplynulo od šetřené události šestnáct měsíců a od pravomocného odložení věci pět měsíců. Aniž by bylo zahájeno trestní stíhání stěžovatelky, její věc policejní orgán odložil pro její nezpůsobilost plně chápat smysl a význam trestního řízení. Za této situace se snaha urychleně rozhodnout ve veřejném zasedání v přítomnosti stěžovatelky jeví jako nelogický postup.

Samotný neznámý pobyt není vazebním důvodem, tím může být jen obava, že daná osoba se bude skrývat, aby se vyhnula trestnímu stíhání nebo trestu. K takovému závěru přitom musí svědčit konkrétní podezření, že stíhaný koná aktivní kroky k útěku nebo skrývání, takový postoj nelze dovodit pouze z toho, že se právě zdržuje v cizině. Dále je zákonným předpokladem pro zatčení požadavek na přítomnost zatýkané osoby u výslechu, nikoli však nemožnost doručení jí předvolání k jednání soudu.

Podle Listiny je osobní svoboda zaručena, nikdo nesmí být zbaven osobní svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon, a zatčení je možné jen na základě odůvodněného rozhodnutí soudu. Příkaz k zatčení stěžovatelky, proti níž nebylo zahájeno trestní stíhání, neexistoval žádný vazební

důvod, a který byl odůvodněn pouze neznámým pobytem (a z toho plynoucí ztíženou možností doručit předvolání k jednání soudu), postrádá oporu nejen na úrovni ústavní ale i zákonné. Pochybení okresního soudu je o to závažnější, bylo-li účelem vyhotovení a realizace příkazu toliko potřeba doručit předvolání k veřejnému zasedání osobě, která není pro své zdravotní omezení schopna chápat význam trestního řízení, což konečně připustil i sám okresní soud v usnesení, jímž stěžovatelce nařídil ochranné ambulantní léčení.

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 759/23 je dostupný zde (515 KB, PDF).

<https://www.usoud.cz/aktualne/prikaz-k-zatcení-osoby-neschopne-pro-zdravotni-omezeni-chapat-vyznam-trestniho-řízení-byl-oduvodněn-pouze-neznámym-pobytem-ustavni-soud-jej-proto-zrusil>